

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-301/15

Marc Soulier

a

Sara Doke

v.

Premier ministre

a

Ministre de la Culture et de la Communication

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Conseil d'État (Francie)]

„Řízení o předběžné otázce – Duševní a průmyslové vlastnictví – Směrnice 2001/29/ES – Autorské právo a práva s ním související – Články 2 a 3 – Právo na rozmnožování a právo na sdělování veřejnosti – Rozsah – ‚Komerčně nedostupné‘ knihy, které nejsou nebo již nejsou uveřejněny – Vnitrostátní právní úprava, která kolektivního správce pověřuje výkonem práv na digitální využívání nedostupných knih pro komerční účely – Zákonná domněnka svolení autorů – Neexistence mechanismu zajišťujícího skutečné a individuální informování autorů“

Shrnutí – rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. listopadu 2016

1. *Sbližování právních předpisů — Autorské právo a práva s ním související — Směrnice 2001/29 — Harmonizace určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti — Právo na rozmnožování a právo na sdělování veřejnosti — Rozsah*

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29, čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1]

2. *Sbližování právních předpisů — Autorské právo a práva s ním související — Směrnice 2001/29 — Harmonizace určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti — Právo na rozmnožování a právo na sdělování veřejnosti — Nutnost předchozího svolení autora — Implicitní svolení — Přípustnost — Podmínky*

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29, bod 9 odůvodnění a čl. 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a článek 5]

3. *Sbližování právních předpisů — Autorské právo a práva s ním související — Směrnice 2001/29 — Harmonizace určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti — Právo na rozmnožování a právo na sdělování veřejnosti — Vnitrostátní právní úprava, která kolektivního správce pověřuje výkonem práv na digitální využívání nedostupných knih pro komerční účely — Neexistence mechanismu zajišťujícího skutečné a individuální informování dotčených autorů — Nepřípustnost*

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29, čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1]

4. *Sbližování právních předpisů — Autorské právo a práva s ním související — Směrnice 2001/29 — Harmonizace určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti — Právo na rozmnožování a právo na sdělování veřejnosti — Vnitrostátní právní úprava, která kolektivního správce pověřuje výkonem práv na digitální využívání nedostupných knih pro komerční účely a právo autorů odstoupit od smlouvy podrobuje formalitám — Nepřípustnost*

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29, čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1]

1. Ochrana, kterou čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti poskytují autorům, musí být přiznán široký rozsah a tato ochrana není omezena na požívání práv zaručených těmito ustanoveními, ale vztahuje se také na výkon uvedených práv.

(viz body 30, 31)

2. Práva, která autorům zaručují čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, mají preventivní povahu v tom smyslu, že každé rozmnožení díla či jeho sdělení veřejnosti třetí osobou vyžaduje předchozí svolení jeho autora. Z toho plyne, že s výhradou výjimek a omezení, které jsou taxativně uvedeny v článku 5 směrnice 2001/29, musí být každé užití díla třetí osobou bez takového předchozího svolení považováno za zásah do práv autora tohoto díla.

Článek 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 však neupřesňují způsob, jakým musí být předchozí svolení autora vyjádřeno, takže tato ustanovení nelze vykládat v tom smyslu, že ukládají, aby takové svolení bylo nutně vyjádřeno explicitně. Naopak je třeba mít za to, že uvedená ustanovení rovněž umožňují vyjádřit jej implicitně. Cíl spočívající ve vysoké úrovni ochrany autorů, na který odkazuje bod 9 odůvodnění směrnice 2001/29, však znamená, že podmínky, za kterých lze připustit implicitní svolení, musejí být vymezeny striktně, aby nebyla zbavena obsahu samotná zásada předchozího svolení autora. Každý autor musí být zejména skutečně informován o budoucím užití jeho díla třetí osobou a prostředcích, které má k dispozici pro případ, že si přeje zakázat toto užití.

(viz body 33–35, 37, 38)

3. Článek 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní právní úprava pověřila autorizovanou organizaci pro výběr a rozúčtování autorských odměn výkonem práva udělit svolení k digitálnímu rozmnožování tzv. „komerčně nedostupných knih“, tedy knih uveřejněných v dotyčném členském státě, které již nejsou šířeny pro komerční účely ani nejsou uveřejňovány v tištěné či digitální podobě, a k jejich sdělování veřejnosti v digitální podobě a současně umožňovala autorům těchto knih nebo jejich právním nástupcům podat námítky nebo ukončit výkon tohoto práva za podmínek v ní stanovených.

Vzhledem k tomu, že taková právní úprava nezahrnuje mechanismus zajišťující skutečné a individuální informování autorů, není vyloučeno, že někteří z dotyčných autorů ve skutečnosti vůbec nevědí o zamýšleném užití jejich děl, a nejsou tedy schopni k němu zaujmout stanovisko v tom či onom smyslu. Za těchto podmínek nelze pouhou neexistence námitek z jejich strany považovat za vyjádření jejich implicitního svolení k tomuto užití. Platí to tím spíše, že taková právní úprava se týká knih, které sice v minulosti byly zveřejňovány a šířeny pro komerční účely, avšak v současné době již nejsou. Tento zvláštní kontext brání tomu, aby bylo možné důvodně předpokládat, že nepodají-li námítky, jsou všichni autoři těchto „zapomenutých“ knih příznivě nakloněni „oživení“ jejich děl za účelem jejich komerčního užití v digitální podobě. Je pravda, že směrnice 2001/29 nebrání tomu, aby vnitrostátní právní úprava sledovala takový cíl, jako je digitální využívání komerčně nedostupných knih

v kulturním zájmu spotřebitelů a společnosti jako celku. Sledování tohoto cíle a tohoto zájmu však nemůže odůvodnit výjimku z ochrany zajištěné autorům touto směrnicí, kterou unijní normotvůrce nestanovil.

(viz body 43–45, 52 a výrok)

4. Z výlučné povahy práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti, jež jsou stanovena v čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, plyne, že autoři jsou jedinými osobami, kterým tato směrnice originárně přiznává právo na užití jejich děl. Z toho plyne, že i když směrnice 2001/29 nezakazuje členským státům poskytnout kromě toho určitá práva nebo určité výhody takovým třetím osobám, jako jsou vydavatelé, je tomu tak za podmínky, že tyto práva a výhody nezasahují do práv, která uvedená směrnice přiznává výlučně autorům. Pokud se tudíž autor díla v rámci uplatnění právní úpravy, která kolektivního správce pověřuje výkonem práv na digitální využívání nedostupných knih pro komerční účely, rozhodne ukončit do budoucna užívání tohoto díla v digitální podobě, musí být možné toto právo vykonat, aniž by v určitých případech záviselo na shodné vůli jiných osob, než kterým tento autor předem udělil svolení k takovému digitálnímu využití, a tedy na souhlasu vydavatele, který má nadto pouze práva užívat uvedené dílo v tištěné podobě.

Kromě toho z čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl plyne, že požívání a výkon práv na rozmnožování a sdělování veřejnosti, která autorům přiznává tato úmluva a která odpovídají právům stanoveným v čl. 2 písm. a) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29, nemohou být podrobeny žádné formalitě. Z toho zejména vyplývá, že autor díla musí mít možnost ukončit výkon svých práv na využívání tohoto díla v digitální podobě třetí osobou, a zakázat jí tak jakékoli budoucí užití v takové podobě, aniž se musí v určitých případech předem podrobit formalitě spočívající v prokázání toho, že jiné osoby nejsou mimoto nositeli jiných práv k uvedenému dílu, jako jsou práva týkající se jeho užití v tištěné podobě.

(viz body 47–51)